

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
részek és hirdetési díjak küldendők. ::

Özönvíz.

Rekkenő meleg helyett hideg, szárazság helyett özönvíz, ez volt az elmúlt héten s részben ez ma is a helyzet képe szép Magyarországon. Ismételt, évről-évre visszatérő árvizek mindenfelé; az országos, egyházi és a társadalmi téren is. A természet, mely régen védett; az időjárás szélsőségei s a gyors változások, amelyek az idegent gyorsabban pusztították, a levegő, a föld, a víz, amik hajdan barátaink voltak, mind ellenünk fordultak. Különösen a víz. Alig van most folyam, völgyünk, ahol aratás idején, Péter Pál után két héttel, híveink árvízveszedelemmel ne küzdenének. A szennyes áradatban megsemmisült a termés s a kalásztengerrel hullámzó rónaság igazi tengerre változott. A mérhetetlen vizekből, mint sötét szigetek, emelkednek ki a falvak, városok s az egyes házak. Mert legtöbb helyen már az utcákon is hömpölyög a gátját szakasztott patak, folyó, folyam. A lakosok a tetőkre s a magaslatokra menekültek vagy a templomokba, amelyek legtöbb helyen magok is vízben állanak, szomorú jelképeiül annak, hogy a hegyekből leszakadó áradat már mindenüvé elhatott. A magaslatokról áradott ki már előbb népünkre s az országra is épen ilyen módon minden testi-lelki veszedelem. A városi nép elistentelenedett és azzá tette a várost is. A falu népe pedig épen ebbe a városba költözött (ha nem Amerikába, Romániába vagy más idegenbe) s ott kiszakadva övéi közül, felmentve minden természetes és szokott ellenőrzés alól, eltelt minden betegséggel, inficiálva került vissza szülőtteföldre. A ragály, amelynek csiráit magával hozta, nemcsak a vérbetegség volt, hanem az ennél még sokkalta rosszabb bajok, a neki nem való életmód és élvezetek, az általa megnevezett eszmék és szokások; az általa is könnyen megértett dologtalanság, pénzvágy, alkoholizmus, önzés és a többi. Az Amerikából és általában a külföldről hazatérők még emellett a régi balkán állam és a modern népállam közti különbség tudásának fájáról is többet ettek, mint kellett volna és

emiatt nem a régi jámbor, a Krisztusban megnyugvó kívánatos alattvalók és jobbágyok többé.

Így vagyunk, ilyenné lettünk az Isten előtt. Most pedig, mint az ilyen országos veszedelem alkalmával történni szokott, mindenfelől felhangzik a segítségért való kiáltás és minden rendszer nélkül jelentkezik is a segítségre való jóakarát.

Töltéseket átvágnak s ezzel vagy még növelik a bajt, vagy másnak a nyakába zúditják azt. Hidakat, gátakat robbantanak és a rendszeres védelem munkáját teszik semmivé, vagy pedig egyszerűen csudát várnak s mint a vakbuzgó olaszok, a szent zászlókat és a szentek ereklyéit hurcolják körül és dolog helyett most kezdenek imádkozni. Némelyek pedig, mint a sötét középkorban, ezt a mostani időt tartják búcsújárásra alkalmasnak.

Az idegen, művelt népek intézményei és szokásai azonban nem védelem nekünk s nem védelem annak, aki azokat egyszerűen leakarja másolni. Rendszeres tanulásra, a haladásnak fokként való elsajátítására, az egyházi és világi kulturának belőlről való kinövelésére, a providenciának életünkben, egyházi és állami berendezésünkben való alkalmazására van szükségünk. A tudatlanság a mi legnagyobb átkunk és az okosemberi lelkeknek előrelátó tehetségét nélkülözzük leginkább.

Más helyen is vannak hegyi patakok és hol sok vízzel hömpölygő, hol száraz mederben sanyargó folyók. De más helyeken egyfelől vagy völgy elzáró gátakat építenek és elraktározzák a felesleges vizet, másfelől pedig ezer csatornával szelik át a sikot és öntözésre használják az iszapos áradást. A Tigris és Eufrates közén, a Nilus mellett, tíz ezer évvel ezelőtt rájöttek már erre a tudományra. Csak itt nálunk történhetik meg az, hogy az árvíz évről-évre ugyanazon helyeket önti el, ugyanazon pusztításokat eszközöljön s ugyanazon sirámokat kiváltson. Mi vagyunk Bizánc, melynek falait az ellen ostromolja s melynek tudósai az utcákon vitatkoznak vagy Rómában ácsorognak s melynek politikusi halálra keresik egymást. A mi veszedelmünk mindeneknél felettebb való.

Mi eltértünk a régi pátriárkális világrendtől, de nem tudtunk belefejlődni az újabb és magasabbba. A föld, a víz, a levegő, amik régen takargattak és védelmeztek bennünket, épen ezért most mind ellenségeinkké váltak, csapásainkká lettek.

Jaj, ha ezek a csapások minket nagyobb belátásra el nem vezetnek. Jaj, ha hibásnak felismert állami, társadalmi és egyházi berendezéseinken nem akarunk okosan változtatni.

De akarunk. S ha szinte összetörve szemléljük is az elemek pusztítását, megtudjuk érteni, hogy ez a mi hanyagságunknak, előre nem látó gondtalanságunknak a természetes következménye. *Természetes, hogy a magasabb helyről jövő víz a mélyebben fekvő helyeket elöntse.* Emelni kell hát a töltéseket. El kell hát zárni az özönvizeket ontó völgyeket, rendszeres öntözéssel kell hasznosítani a természet pusztító feleslegét. Az államot és az országot pedig nemcsak arra kell berendezni, hogy mindig ezekváltjanak, hogy mindig segílyt kérjenek, hanem hogy adjanak és keressenek. Erre pedig nagyobb műveltség, magasabban kitűzött célok szükségesek.

A kulturában magasabb helyekről ránk áradó szenny ellen is így kell az egyháziaknak védekezniök. Még több tudással, még magasabb életelvvel, még több szeretettel és önfeláldozással.

Az egyházak azonban nálunk rendre a faj, az illető nemzetiségek, az állam képére és hasonlóságára alakultak s amily tehetetlen a mi államunk, (rest és álmodozó fajunk) épen olyan tehetetlen a mi egyházunk. Ez azonban nem szükségképen való állapot, hanem csak rossz megszokás.

A pusztító árvizek ellen nem csak lehet, hanem kell is védekezni.

Nem harang félreveréssel, nem zsolozsmákkal és processiókkal, idegenből kölcsönkért szentvízhordó csebrekkel, hanem előrelátással és okos intézkedésekkel.

Ezekre kell megtanítani a jó magyar népet s erre ma is meglehet tanítani a jó magyar népet annak, akinek keblében él a régi evangélium, és akinek szívét a haladásnak, az emberszeretnek meleg áradása dobogtatja.

Bárcsak ennek habjai zúdultak volna reánk és kicsinyke falvainkra, szerencsétlen híveinkre, akik most aratás idején ott küzdenek a szennyes hullámok között, segítséget keresve. Az idő szerint tehető ideiglenes segítséget megadja nekik, (és mi, az egyház is legyünk rajta, hogy megadják) — a könyörülő szeretet és a kirendelt állami, megyei, katonai erő. Azt az erőt azonban, amellyel minden reájok zúduló veszedelem ellen mentesek lehetnek, tisztán az egyházaknak kell megadni nekik. S ha megadják, még özönvíz sem lesz ártásukra többé. A mostani veszedelem idején is az

egyháznak kell kezébe venni a mentés és segítés nagy munkáját, felhívjuk erre az illetékes tényezők figyelmét. Minket, másokat is érhet baleset és árvíz. Még nyár idején is.

Dr. Ferenczy Gyula.

Állami középiskoláink.

(Folytatás és vége.)

Igy p. o. egy történeti tanárnak az előadásra többnyire abból állott, hogy óráról-órára szemelvényeket olvasott fel Weisz Miksa klerikális osztrák történetíró magyarra is lefordított történeti művéből, melynek tendenciózus elfogultsága minden sorból kirí és ezen eljárás szó nélkül megtörténhetett egy intézetben, melynek tanulói többnyire protestánsok.

Egy másik tanár a „Zászlósok“ c. ultramontán ifjúsági folyóiratnak csinált szelvényben propagandát és református ifjaink már ő iránta való tekintetből is szívesen vásároltak példányokat nevezett folyóirattól, lévén a „Szövetnek“ kissé száraz és erősen bibliai vonatkozású, míg a „Zászlónk“ még a modern technikai vívmányokat is ügyesen tudja a katolicizmus javára gyümölcsöztetni, lévén az igen elmésen és furfangosan szerkesztve és izlésesen illusztrálva.

Az ifjúsági könyvtárba való könyvbeszerzés főleg vallásérkölesi szempontoknak szemelőtt tartásával szokott végbemenni, ami igen dicséretreméltó eljárás, bár az említett momentumokat a kath. egyház az ő javára szokta lefoglalni, mely egyháznak az erkölesi felfogása azonban egészen más, mint a protestánsé és így az utóbbira vonatkozó vallásérkölesi művek ritkán szereztetnek be, amiért is protestáns ifjúságunk nem igen jut hozzájuk.

Igen sokat lehetne még ezen állapotokról írni, de e pár adat eléggé jellemző az állami intézetekben meghonosodott szellemre, mely a tudományt megszenteltetlennitette.

Hiszen a tanári kinevezések is azon kath. főpap jóakarától függtek, kinek egyházkerületében az illető állami intézet volt és még protestáns tanárjelöltek is kénytelenek voltak a kath. klérus pártfogását igénybe venni, ha állásra pályáztak.

Ez már az egyháznak igazi ultramontán túlkapása és világi hatalomra való törekvése, melyet erélyes kormány soha sem fog megtúrni és igen szomorú odlog, hogy a „liberális“ Wekerlének, Szilágyi Dezső egykori bajtársának koalíciós érájában annyira elfajultak az állapotok, hogy a mostani kormány úgyszólván képtelen azon meggyökeresedett visszasságokat megszüntetni.

Hisz emlékezzünk csak, mily lagymatagon kezdte Wekerle Sándor a placetum regiumot, mikor Ausztria-Magyarország vétőjogát egyoldalúlag megszüntették és mily különös eljárás volt az, mikor a jelenlegi hercegprímás annakidején püspökké kinevezetlén, képviselői mandátumát megtarthatta, bár e kettő összeférhetetlen.

Nem-e megbotránkoztató volt Barkóczynek a parottismusig menő berzenkedése és egy állami anyakönyvvezető előtt tanúsított minősíthetetlen tüntető magaviselet!

És mindehhez Wekerlének szava nem, hanem előkelő mosolya volt és Kossuth és Andrássy a báró eltávolítását jámbor óhajként állították oda.

És mennyire üvöltött az egész kolaicció, mikor egyszer Halász Lajos és később Pető Sándor liberális hurokat pengettek és szóba hozták az elfajult állapotokat. Irányi Dániel igazi szabadelvű magyar szellemeinek csak talán még Justh Gyula volt az egyetlen letéteményese, és a szintén liberális Bánffy Dezső üres kezekkel távozott a Burgból.

Ezen adatokat csak jellemzéseként hoztam fel és hozzátehetem még azt, hogy az a koalíciós történet, jellemtelenség és hatalmi sóvárgás egyúttal a mi állami tanáraink java részénél élénk visszhangra talált, hisz' „a capite foctat piscis”.

Végül még néhány szót az állami intézetekről és a nemrég oly nagy mértékben gyarapított kir. kath. intézetekről, mely utóbbiak intenzív fejlődésénél az állami prestíget teljesen lejáratták és az állami intézetek tekintélyét lejáratták.

A „Tanáregyesületi Közlöny”-ben igen értékes és higgadt fejtegetéseket volt alkalmam erre vonatkozólag olvasni és a terjedelmes cikkeknek csak néhány mozzanatára szándékozom kiterjeszkedni.

Igen jól jegyzi meg a cikkíró, hogy az előbbi kultuskormány oly nem állami intézetek fejlesztését és kibővítését határozta el, melyek éppenséggel semmiféle szolgálatot nem képesek a magyar kultúrának teljesíteni, sőt inkább a pánszlávizmus malmára hajtják a vizet. Ugyanis mi szükség volt a tót vidéken levő privigyei piarista intézetet kibővíteni, mely egyrészt mint algimnázium egészen megfelelt a kis városka (?) igényeinek, másrészt tótajkú ifjaknak kedvező és olcsó alkalmat nyújt, hogy tanulmányait a gimnáziumban teljesen befejezhessék és aztán „áldásosan” tovább működhessenek szláv testvéreik „felszabadító” akciójában és lábbal tapossák a magyar államot.

Avagy minek kellett a podolini piarista intézetet tovább fejleszteni, mikor a kis városka igényeit egy algimnázium teljesen kielégítette és másrészt minden felső osztályban átlag 8—9 tanuló a létszám.

És azt mi kérdezzük: Vajjon honnan vették a fedezetet az újonnan felépült és tüneményesen kiállított löcsei kir. kath. gimnázium építési költségeire, hisz a tanulmányi alap csekélységéről minduntalan panaszkodnak és még az állami intézetek sincsenek oly pazarul építve! Hát bizony mondjuk ki kereken: A magas klérus befolyása akkortájt igen nagy volt és az jól tudta politikáját az ő saját céljaira érvényesíteni.

Azt hangsúlyozták, hogy kir. kath. intézeteket csak oly helyen állítanak fel, hol a lakosság túlnyomó részben katolikus. Hát ha már Jászapátiban, Mezőkövesden stb. tekintettel voltak ama körülményre, akkor Nyírbátor óskálvinista lakosságát miért hozták egy minorita intézetnek a felállításával oly rendkívül kellemetlen helyzetbe, úgy, hogy a tehetősebb szülők inkább máshová küldték gyermekeiket, csak hogy ott ne legyenek kénytelenek őket valláserkölesi nevelésben részesíttetni.

Ez az intézet még a Barkóczy-érára vezetheti vissza származását és nyilvánvaló, hogy oly célból engedélyezték annak felállítását, hogy a kálvinista

magyarság közé éket vervén, azt némileg gyön- gitsék.

Ezeket egyébként csak reflexiókép adtam elő és még most visszatérve az említett cikkíróra, az illető egész tárgyilagosan azt is fejtegeti, hogy p. o. a hajdúnánási református intézetnek 8 osztályúvá kialakítása (igen gyöngye rekompensáció az állam részéről a protestánsoknak a tömérdek, tekintélyes állami szubvencióval felépített vagy újjáalakított kir. kath. intézetekért) és épenséggel nem volt célszerű, mert az illető intézetnek fentartó testülete mindinkább panaszkodott arról, hogy a tanulók létszáma igen csekély.

A bonyhádi és gyönki intézeteket egyébként teljesen fölöslegesen tartja a cikkíró, lévén pláne az előbbi éppenséggel nem összhangban a lakosság szám- arányával, ami az aszódi intézeteknek is szól. E protestáns intézeteket csak azért idéztem, nehogy kath. testvéreim engem felekeztséggel vádoljanak.

Igen okos gondolatokat találtam még ott a nagyobb városokra is, p. o. Bihar vármegyére vonatkozólag, hol aránylag a magyarság létszámához viszonyítva, igen kevés a gimnázium és az is tény, hogy p. o. Budapesten roppant nagy a zsúfoltság épü- gy, mint Szegeden és Aradon.

Fejtegetéseimet befejezve, csak azon óhaj- tásnak adok kifejezést, hogy bár ébredne ránk egy jobb korszak és egy igazi hazafias kulturpolitika érája, melynek feladata leszen az állami intézetekben egy jobb szellemet meghonosítani és általában a magyar társadalmat a tagoltságtól megmenteni és lehet talán, hogy az a korszak már be is állott, vagy közeledő- félben van.

Egy régi szabadelvű.

A bárándi lelkészi kör értekezlete.

A bárándi lelkészi kör június hó 30-án Szerepen, Nagy Márton lelkész afia vendégszerető házá- nál jött össze, hogy néhány aktualis tárgyat megbeszéljen. Az egy Vértessy Mór kivételével, kinek távollétét sajnosan nélkülöztük, a kör valamennyi tagja meg- jelent.

Mindjárt az elnök, F. Varga Lajos értekezletet megnyitó beszéde két, ezidő szerint ugyanám hom- loktérben álló tárgyat érintett. Tudniillik a lelkész- választásoknál ma dívó kortéziát és a belmissziói munkássággal szemben meg-megnyilatkozó, sokszor éppen nem hizelgő kritikát.

Az elsőre nézve azt tartja, hogy magyar refor- mátus egyházunknak ezidőszereint egyik legégetőbb sebe. Előidézte és terjeszti úgy a választó közönség, mint különösen a parokhia aspiránsoknál sajnosan mutatkozó felelősségérzés hiánya. Mert — szerinte — ha komolyan éreznék mindenik részen, hogy mivel tartoznak egyházunk, mint a magasabb szellemi érdekek kultiválója iránt, s mily felelősség hárul reájok az örök bíró előtt azért, hogy mint eszközök a világrend nagy urának kezében destruktív irányt követtek, visszariadnának a priori az olyan tény- kedésektől, minőket a lelkészválasztásoknál visznek véghez. De — szerinte — a lelkészválasztások el- fajulásáért felelősség terheli az egyház mindazon tényezőit, akik kisebb-nagyobb szerepkört töltenek

be; azokat is, akik kezdettől fogva szóval és tettel nem ostromozták eléggé az epidemia terjesztőit, azokat is, akik a fórumokon vasszigorral nem irtották a lélekkufárokat.

A másik tárgyra nézve megállapítja, hogy a belmisszióknak intenzívebben felkarolása már égető szükség, itt már nem beszélni, hanem tenni kell. És pedig egyetemes egyházszerte testvéri szeretettel karöltve, mert különben a munka nem folyik, nem mehet kívánatos buzgalommal és sikerrel. Vannak, akik már szívós igyekezettel fáradoznak e munkamezőn, de sokszor éri őket gáncs, sebzí őket gyanúsítás. Ez nem jól van így. Ez testvértelen állapot. Sajtó organumainknak nem a buzgóság elfojtására kellene törekedniök, hanem az együttműködés nemes, szent tüzét kellene szítaniök s ápolniök. Erre szeretné — úgymond — fölhívni a sajtó organumaink élén állókat, ha szavát meghallgatnák, mert ők is felelnek majd azért, ha a bekövetkezendő válságos idők szétszaggatottan találják egyházunk egyetemét.

Végül fölhívta lelkészi körünket, hogy ha az általa megpendített eszmékkal szimpatizál, legyen azoknak a maga becsült körében szószólója, emelje föl legalább a szavát s a lelkészválasztások okozta evesedő sebet talán-tán majd orvosolni fogják a hivatalos tényezők s a belmissziói munkát — testvértelen bírálgatások helyett — egyetemesen felkarolják az erre hivatottak.

Az elnöki megnyitóra az lett az értekezlet visszhangja, hogy: egész terjedelmében közétételni kívánja e becses lap hasábjain, ha nagytiszteletű szerkesztő úr lesz szíves közre bocsátani. Aztán adoptálva az elnök eszméit, a lelkészválasztásoknál elkövetett visszaélések lehető kiküszöbölése céljából, a társ lelkészi körök hozzájárulását is kikérve, egyházmegyén és kerületen át megmozgat minden követ. A belmissziói munkásságra nézve az elnök által egyházi sajtónk élén állókhoz intézett, nemes intenció szülte szavakat a maga részéről is nyomatékosan hangoztatja, mert bizony egymás ellen ki-kitörő szenvedelmekkel ezen a téren kivált, nem építünk, már pedig az építés a fölötté kívánatos.

Az értekezlet előre kítűzött tulajdonképeni első tárgya *liturgiánk ügye* volt volna. Elnök — szokása szerint — e tárgy előadójául Szabó József bárándi lelkésztársunkat kérte föl, azonban ő, a még mindig fájdalmasan hordozott családi gyászának terhe alatt (egyik viruló, kedves szép leányát vette angyalai sorába az Ur, a közelmúltban) mindnyájunk nagy sajnálatára, elhárította magáról e tisztet. Azért belement értekezlet a liturgia ügyének megbeszélésébe. Szeretett volna vele részletesen is foglalkozni a főtiszteletű dr. Antal Gábor úr nyilvánosan közétett fölhívása folytán. Azonban a rendelkezésére álló anyagból arról győződött meg, hogy: az egységes liturgiának *csak a vázát látja*, a vér és hús majdnem teljesen hiányzik belőle. Már pedig csak egy rendszeresen egybeállított, liturgiánk szerves egészét teljesen egybekapcsoló munkálat alapján alkothatna magának s mondhatna ki véleményt. Ezért a hivatalos fórumokon át megkeresni határozta a konventet az iránt: valamint az énekes könyvnél veszi azt a fáradságot és költségeket, hogy immár második próbaénekest bocsát közre 2000 példányban, úgy az

egységes liturgia bizottsági munkálatát is teljesen kidolgozva, minden egyes részletét tüzetesen feltüntetve bocsássa közre 2000 példányban, hogy lehessen alkotni róla tiszta képet s kialakítani egyetemes közvéleményt.

A részletekbe tehát nem ment bele értekezletünk, de azt a feltűnő jelenséget lehetetlen volt mégis észre nem vennie s nem konstatálnia, hogy: míg a hazai más egyéb, s külföldi ágendás könyvek tartalmát többé-kevésbé figyelmére méltatta a liturgiai bizottság, addig a tiszántúli magyar egyházkerület (a legnagyobb magyar református egyházkerület!) kebelében otthonos, meggyökeresedett, megkedvelt, s egyik-másik liturgiai bizottsági tag szép szeme kedvéért egy könnyen félre nem dobandó ágendás könyveket *teljesen ignorálta*.

Mit nekünk — már t. i. a liturgiai bizottságnak — akár a Szoboszlay, akár a Révész-féle ágendás könyv, mikor mi nem élünk és nem élünk Tiszántúl!? Nos hát, jól volna pedig Tiszántúlra is adni valamit, mert már is hallatszottak hangok, hogy *ha olyan lesz az egész alkotás, mint a minőnek a csontváz sejteti, nem lesz abból soha egységes liturgia, legalább erre, mi felénk nem*. Közlebb az egyházkerületi közgyűlésen is megfordult törökszentmiklósi eset is óva inti az egységes liturgia bizottságát, hogy legyen kimérettel a tiszántúli atyafiak érzékenységgel szemben is s ne verjen ágendás könyvével éket tiszántúli kerületünk gyülekezeteinek puritán tagjai és az Ur szent asztala közé.

Ezt az önértetes, bár tiszteletteljes fölszólalást annál inkább szárnyra bocsáthatjuk mi innen a bárándi lelkészi körből, mert a mi lelkészi körünkől kiindulva jutott föl egyházmegyénken s kerületünkön át, az ORLE. által is adoptálva a konventre az az indítvány, miszerint „kívánatosnak, sőt egyenesen szükségesnek tartja a liturgia egységesítését, azonban a most meglévő, de szinte egyházaunként eltérő szokások figyelembe vételével; hangsúlyozza azonban, hogy az egységes liturgia úgy alkottassék meg, hogy holmi újabbszerű szokatlanságokkal ne bővítettessék, vagy éppen ne zavartassék meg“. S különösen feltűnő ma már, hogy a konvent, 1911—108-ik számú határozatával erre azt mondotta ki, hogy ez az indítvány „elkészt“ s felette „napirendre tér“.

„Elkészt!“ Hogyan? Hiszen mindenkoron föltétlenül tisztelendő püspök atyáink nevében főtiszteletű dr. Antal Gábor úr *még most óhajtja megszólaltatni a közvéleményt*. Vajon csak azért, hogy aztán legyen mit ignorálni, semmibe venni? Alig hisszük. Püspök atyáink — igen bölcsen — nem akarják azt a vallásos hitélet gyakorlásába mélyen belevágó ügyet csak úgy hatalmi szóval rendezni, az ágendás új könyvet gyülekezeteinkre oktroyálni. Az ő nagy bölcsességre valló mozdulásuk azt mutatja, azt bizonyítja, hogy *e kérdésben még most sem késett el egy árva vélemény sem*. S e felfogás szerint még ma sem szabad „napirendre térni“ az innen és onnan megnyilatkozó kívánság, óhaj fölött, mindaddiglan, míg ki nem alakul az egészséges közvélemény.

Ennél fogva is nem kicsinylendő lelkészi körünk azon óhajtása, hogy: *mielőtt kötelezőleg megállapították az egységes liturgia, bocsáttassék közre próba ágendás könyv, hadd lássa, hadd tudja* — mint a próba énekesnél — *magyar református egyházunk egyetemének min-*

den rétege, hogy és mint akarjuk hát e nagy fontosságú kérdést megoldani?

Énekes könyvünk liturgiánknak csak egy részletét öleli föl és mégis most már másodízben bocsátjuk próba szavazás alá. Mért ne vetnénk ez alá a nagyobb egészet? De bizony nagy jó uraim! meg kell azt tenni; a közérdek hangos szóval, kiáltva követeli.

Értekezletünk másik főtárgya volt: „Az egyházunk és az állam közötti viszonyt tekintve, a jövő eshetőségeit számba véve, mik a teendőink?” Elnökünk e színtén általa kitűzött tárgy előadására Kozma Zsigmond biharnagybajomi lelkészársunkat kérte föl, ki a megbízást készséggel, teljesítette és történelmi nyomokon haladva kezdettől napjainkig, tömör, de világos összeállításban ismertetvén az egyházunk és az állam között szövődött, ma már eléggé komplikált viszonyt. S rámutatva arra, hogy e viszonyból kifolyólag minő eshetőségek néz elé egyházunk, válságos idők jövetelével, pontokba foglalva jelzi: mik a teendőink, ha azt akarjuk, hogy készületlenek ne legyünk, a próbáltatások zivatarát egyházunk nagyobb megrázkódtatás nélkül átélje?

Szeretném részletesebben ismertetni propositióit s az azokhoz részünkről fűződő gondolatainkat. Am most is hosszúra nyúlt referádám terjedelme ezt nem engedi. Lemondok hát róla annál is inkább, mert az előadásra vonatkozólag is kimondotta értekezletünk, hogy egész terjedelmében közétetni óhajtja, amiből önként következik, hogy az előadás teljesen megnyerte lelkészi körünk osztatlan tetszését. A maga részéről azt adván csak különösebben a propositiókhoz, hogy: egyházfentartási alapok létesítendőik igenis jövőnk biztosítása végett; ám ez alapok lehetnek különböző címűek és rendeltetésűek, p. o. úrasztali alap, orgona-alap, harang-alap, templomjavítási-alap, szószéki-alap, keresztelő szent-édény-alap, templom-fűtési alap (környékben már 3 templomot fűtünk télen: Nagybjom, Nagy-rábé, Báránd) stb., stb., mert ezek speciáliter mind egyházfentartási alapok s a gyülekezetek egyik-másik tagjainak hol egyik, hol másik alap gyarapítására jöhet inkább kedve.

További, elnök által kitűzött tárgya volt értekezletünknek: „A belmisszió terén miket lehetne bárándi körünkben egységesen véghezvinni?” E tárgy előadója — elnöki felkérés folytán — Ballay Aladár dancsházai lelkész volt. Előadásában rámutatott a belmissziói munkásság üdvös voltára, majd vázolta a fenforgó nehézségeket s az egységes működés kívánatos, üdvös voltát. Aztán tárgyhöz képest javallotta: 1. A csere predikálást, mint jelentős tényezőt arra, hogy gyülekezetink hitélete lendületet vegyen. 2. Vallásos estélyeknek a téli fél évben olyan módon tartását, hogy egyik-másik gyülekezetben aktív részt vennének a kartársak. 3. Megvalósítását a körbe eső lelkészek s tanítók egyesülése folytán létesítendő dalárdák korábban, elnök által megpendített eszméjének, s a dalárdák, énekkaroknak a vallásos estélyeken közreműködésének. 4. A lelkészi körünk égíse alatt népies vallásos lap megindítását. A megindult eszmecsere folytán kimondotta értekezletünk, hogy a javaslatokat adoptálja s valóságuk végett minden lehető igyekszik megtenni, s elnököt különösen is felkérte, hogy az egységes belmissziói munkásság érdekében hatását érvényesítse.

Szóba került értekezletünkön nagytiszteletű Dávidházy János esperes úr ismertetése alapján az a mozgalom is, mely a pesti egyházmegye kebeléből a lelkészi javadalom törvényhozás útján rendezését célozva indult ki. Lelkészi körünk, bár osztozik a pesti egyházmegye lelkészi karának abban a véleményében, amely szerint az országos új törvény nem elégíthet ki bennünket, mindazáltal, mert egy csak most hozott új törvény megváltoztatásáról egyelőre szó sem lehet, a mozgalmat táplálni nem óhajtja, de igenis nem szűnik meg ragaszkodni ahhoz az állásponthoz, hogy lelkészi karunk méltányosabb elbánnásra méltó.

Természetesen esett aztán szó egyebekről is, így például a jövődöbéli laistromos szavazásról, melyre nézve lelkészi körünk óhajtotta volna, ha a közelebbi egyházkerületi közgyűlés nem sietett volna fajt acnepli elé állítani gyülekezeteinket s egyházmegyéinket, hanem megkérdezné a különösen érdekelt két testvér egyházmegyét, a közép- és felsőszabolcsit: hogyan gondolnák a kettészakadásuk folytán keletkezett új viszonyok között a zsinati képviselők választásának keresztülvitelét?... Tempi passati!

Befejezve az értekezletet, a Nagy Márton kollega-házigazdánk kedves életpárja által nyújtott szíves vendéglátás a terített asztalnál, melytől meleg hálálkodások közepette azzal váltunk meg, hogy ha Isten éltet bennünket, jövő értekezletünket Kabán fogjuk megtartani.

Kollega.

Főtiszteletű püspök urunk Máramarosban.

A máramarosszigeti püspöklátogatás lefolyásáról a „Máramaros” című hetenként kétszer megjelenő lap 50-ik száma részletes tudósítást közölt. A magas nivójú lap (szerkesztője Surányi Miklós, főmunkatárs dr. Pap Tibor jogakadémiai rektor) „Dr. Baltazár Dezső Máramarosszigeten” cím alatt írott közleményét elengedhetetlennek tartjuk itt közölni, már csak azért is, hogy halljuk, miként nyilatkoznak meg a püspöki látogatásról rajtunk kívül állók is. Az érdekes cikk a következőket írja:

Dr. Baltazár Dezső Máramarosszigeten.

A máramarosszigeti református egyháznak s vele együtt a város közönségének emlékezetes ünnepévé lett az elmúlt vasárnap azzal, hogy dr. Baltazár Dezső, a tiszántúli református egyházkerület ország-szerte ismert és szeretett nagynevű püspöke falai közé ért a református egyház meglátogatására. Ünnepévé váltak a következő hétköznapi is és mi, akik részt vettünk ez ünneplésben, úgy érezzük, hogy eltávoztával megmaradtak szívünkben az ünnepi hangulat érzelmei s ott sokáig fognak élni. Hónapok lázas készülődése, városunk lakóinak szerető várakozása, sokunknak nagy lelki éhsége nyert kielégítést e napokban. S amint az ünneplés napjai lezajlottak, minden szerénységgel állapíthatja meg városunk közönsége, hogy méltó igyekezett lenni a püspök nagy egyéniségéhez s méltóképpen igyekezett

a Tisza völgyén felfelé vonuló hadvezérnek diadalmenetét illőképen megállapítani s itt táborozását emlékeztetéssé fenni. De, amit mi tettünk érte, az csak parányi porszem ahhoz képest, amivel ő ajándékozott meg minket. Mi csak kitértük szívünket, ő megtöltötte azt csordultig a vele hozott szeretettel.

*

Técsőn.

A tiszántúli református egyházkerület illusztris püspökét szokatlan ünnepek keretében fogadta Técsőn is nemcsak a református egyház, de az egész község lakossága felekezeti különbség nélkül; az egész técsői járás részt kért a köztisztelet és szeretet kifejezéséből. E hó 20-án zászlódiszt öltött a város, a közönség pedig nagy tömegekben vonult ki a d. u. 3 óra 55 perckor érkező vonathoz. A hatóság vezetése mellett ott várta ünneplőbe öltözve a legnépszerűbb püspök érkezését, akit, mikor a pályaudvarra lépett, az intelligencia élén, ezrek jelenlétében Dévay József, a járás főszolgabírája üdvözölt lelkes, tisztelet és szeretettől áthatott beszéddel, melyre a püspök szívélyes bensőséggel válaszolt. Ezután az érkezett ritka vendég kocsira, I. Tóth Ferenc református lelkészrel, tizenöt kocsiból álló kísérettel s hatvan csinos lovas banderista vezetésével bevonult az iskolás gyermekek s a szokatlanul nagy közönség sorfala között, a ritka izléssel díszített diadalkapun át, a lelkészi lakra, hol a presbiterium élén a református lelkész fogadta.

A papi lakon történt rövid pihenés után a püspök és kísérete a református templomba ment át, hol a zsúfolásig telt hallgatóság jelenlétében Biki Ferenc esperes rövid vallásvizsgát rendezett az összes református népiskolai növendékek között, kiknek nevében Veres Károly tanuló igen sikerült kis beszédet intézett a püspökhöz, egy leányka pedig csinos virágcsokrot adott neki. A püspök nagyon meg volt elégedve a növendékek feleleteivel, aminek egy igen szép oktató beszédben kifejezést is adott.

Este a református lelkész a püspök és kísérete tiszteletére, több vendég jelenlétében vacsorát adott, amikor a técsői polgári dalárda szerenáddal tisztelkedett, Kisfaludy Ferenc karmester pedig szívből fakadó beszéddel üdvözölte a püspököt, ki a kedves meglepetést melegen köszönte meg.

Június 21-én a püspök a református templomban mindenkit mélyen meghatótt, magas szárnyalású, gyönyörű imát s utána egyházi beszédet mondott, örökre emlékeztetéssé tevén ezzel látogatását. Istentisztelet után generális vizitációt tartott, a presbyteri gyűlésen megelégedését fejezte ki a tapasztaltak felett s az egyház további buzgó gondozására hívta fel a presbitereket.

Ezután a püspök és kísérete a városháza tanács-termébe vonult, hol a róm. kath. egyház küldöttsége dr. Buday Sándor plébános; a gör. kath. egyház Egressy János esperes; az izr. hitközség Lázár Májor hitközségi elnök és Teitelbaum rabbi; a kir. járásbíró-ság Benkő Lajos vezetőjárásbíró; a „Néptanítók Técsői Egyesülete“ Molnár Ferenc elnök; a járás és község küldöttsége pedig Dévay József főszolgabíró vezetése mellett üdvözölte a püspököt, ki a tisztelgőkhöz külön-külön szívélyes és megragadó beszédekkel intézett. A küldöttségek fogadása után a

református lelkész és főszolgabíró kíséretében látogatásokat tett a püspök.

Egy óraker a vendéglő nagytermében százhusz terítékű társas-ebéd volt az illusztris vendég tiszteletére, melyen Tóth Ferenc református lelkész, Szemák János lelkész, Dévay Lajos polgár a püspököt, Molnár Ferenc ig. tanító a vendégeket, Egressy János gör. kath. esperes pedig a református polgárságot köszöntötte fel. A felköszöntők után emelkedett fel szólásra a püspök, akinek mélyeséges, ékes, meggyőző és magával ragadó beszéde elbűvölte a jelenlevőket teljesen. Ezenkívül szép beszédet mondott Biki Ferenc esperes és dr. Kun Béla jogtanár is. A délutáni gyorsvonaton kíséretével s a főszolgabíró vezetése mellett nagyobb küldöttséggel Hosszúmezőre utazott a püspök, kit ekkor is igen sokan búcsúztattak el a vasúti állomásnál.

Megérkezés Máramarosszigetre.

Szombaton lázas készülődés jelei mutatkoztak a városban. A református templom az ősi iskolával együtt ünneplőbe öltözött. A Lónyay János-útnak a templom felé néző torkolatában elkészült a sok munkával járó, fenyőgalyakból épített és zászlókkal gazdagon díszített hatalmas és izléses diadalív. Rajta a felírás: *Isten hozott*. Csak kifejezője annak a szíves vágyának és köszöntésnek, mely e város lakói szívébe volt bevéve. Megjelentek a zászlók is a házakon, melyek a szellő által lengetve, mintha élő kezekkel hívták volna a főpásztort és nagy emberbarátot.

Vasárnap borús napra virradtunk. De, ha sűrű felhők takarták is el a természet napját, valami benső hang azt sugta nekünk, hogy a szeretet napja ma pazarul fogja osztani ránk sugarait.

Szóllóssy Antal polgármester vezetésével nagyszámú közönség gyülekezett az állomás épülete előtt a délelőtti személyvonathoz. A református templom pedig, melynek ajtai korán kinyíltak, kezdett megtelni áhítatos közönséggel és a gimnáziumi tanárikarból álló rendezőségnek útmutatása szerint csakhamar sűrű sorokban foglalta el a helyeket. A templom zsúfolásig megtelt. A bevonulóknak az ajtóban ifjú leányok a templomi istentisztelet nyomtatott műsorával kedveskedtek s a Kálvineum-ünnepély programját is osztogatták.

Háromnegyed 10 óraker futott be az állomásra a püspök vonata, amelyet hatalmas éljenriadállal köszöntött a perronon szorongó közönség. Ahogy a püspök alakja megjelent a kocsijában, megújult az ováció és Szóllóssy Antal kir. tanácsos, polgármester rövid beszéddel üdvözölte az illusztris vendéget. A püspök és kísérete ezután kocsikba szállt s a menet egyenesen a templomnak tartott.

A templomban.

Pontban tíz óraker tünt fel a templomnak a szószék melletti ajtajában az ifjú püspök daliás alakja s az egész nagyközönség felállással fejezte ki tiszteletét a főpap iránt. Ebben az ámulattal vegyes tiszteletadásban sok szólt a debreceni magyar református püspöknek, de legalább is annyi annak a Baltazár Dezsőnek, aki egyéni tulajdonságaival oly fényt és díszet tudott kölcsönözni a püspöki méltóságnak. Gyönyörű szép férfias megjelenése, hatalmas

mennyi; de abban határozottan bizonyosak vagyunk, hogy áhítatosabb hangulat és hódolatteljesebb várakozás egyikét sem jellemezte azoknak a díszes estéknek, amelyeknek központja a debreceni püspök és ideája, a Kálvineum volt. A máramarosszigeti közönséget a püspök egyénisége már a templomban és a vármegyeházán fanatizálta. A színházba már egy meghódított és lebilincselte lelkű publikum ment el, amely alig várta, hogy a nap hőjét viszonlíthassa és átadja magát azoknak a lelki gyönyörűségeknek amelyeknek intenzív utóízét még délelőtről a szívében őrizte.

A hangversenyt egyébként *Perényi Zsigmond* báró főispán nyitotta meg *Tisza István* gróf egyházkerületi főgondnok megbízásából. A főispán közvetlen és finom egyszerűségű szavai, amelyek a maguk mesterkétlen nobilitásával mindig elragadják a hallgatóságot, most is stílusosan vezették be a gyönyörű hangversenyt. Az este kimagasló pontja természetesen a püspök előadása volt. A krisztusi szeretetről beszélt a maga klasszikus magyar nyelvén, amelynél erőteljesebb, színesebb, fordulatossabb, ragyogóbb és kifejezőbb magyar beszédet a ma élő szónokok ajkáról alig van alkalmunk hallani. Talán felesleges is konstatálnunk, hogy vasárnap is viharzó elragadtatás követte minden mondatát. Mellette nagyszerűen érvényesült *Kiss Ferenc* egyházkerületi főjegyző beszéde is, amely a maga suggestív hatását abban az apostoli hévben és színpompás stílusban bírja, amely ennek az érdekes megjelenésű, lángoló lelkű embernek egészen különös sajátja.

A program többi száma gyengéd és élvezetes milióbe vonta a két nagystílű pap szereplését. *Szlovák Ferencné*, *Jánossy Antal* és *Lányi János* dr. éneke, a vegyeskar gyönyörű előadása, *Várdy Manci* meghatározó beszéde, az *Apor-Kárpáti-Taubesz* trio brilláns zenéje és az előkép bájos gyermekalakjai, *Irsa Béla* zongora kísérete a legjava volt mindannak, amit a mi művészi erőnk produkálni tud.

A hangverseny publikuma, amely szinte félelmetes zsúfoltsággal töltötte meg a színházat, boldog elégedettséggel hagyta el a hangversenyt, amely tekintélyes összeggel gyarapította a Kálvineum-alapját. A máramarosszigeti református egyház pedig mindörökké hálás lehet *Bede Lászlónak*, aki ennek a gyönyörű estnek a dicsőségét szinte egymaga készítette elő s vezette a siker teljességére.

Hétfőn reggel kezdetét vette a református főgimnázium érettségi vizsgálata, amelyen a püspök töltötte be az elnöki tisztet s ezzel megmutatta, hogy rengeteg elfoglaltsága közepette is tud időt szakítani az iskolai ügyeknek. A tanári-karral és az ifjúsággal való beható érintkezése az iskola-ügy iránt való meleg szeretetéről győzött meg mindenkit s kedden este a vizsgálat befejeztével kedves emléket hagyva hátra, mind a tanári-testület, mind az ifjúság szívében, vett búcsút az intézettől.

Szerdán reggel 7 órakor nagy kísérettel *Szlatinára* rándult ki a püspök a bánya megtekintésére. *Wiesner Adolf* bányagazgató lekötő szívesseggel fogadta. A *Ferenc-bánya* lejárata díszes diadalkapuvá alakították át ez alkalomra s ott szívélyes szavakkal üdvözölte az igazgatót. Majd leszállott a fényesen kivilágított bányába s azt megtekintette. Ennek megtörténével palástot öltött s az ott gyülekezett tár-

saságnak rövid istentiszteletet tartott, mely mélyen meghatotta a jelenlevőket.

Erre visszatért a társaság a szigeti állomásra, ahol már ekkor nagy tömeg volt jelen, köztük a gimnázium tanári-kara és az érettségizett ifjúság. A püspök szíves kézszerítással búcsúzott és hatalmas éljenriadal mellett indult el vonatja Kőrösmező felé, hogy megtekintse a természeti szépségekben gazdag Tisza völgyet. Közben azonban kiszáll *Nagybocsón* az ottani missziói gyülekezet megtekintésére és délután folytatja útját. Utközben több helyen, így *Rahón* is lesz fogadtatás az állomáson, ahol *Szabó József* főszolgabíró fogja üdvözölni.

Ebédok.

Dr. Ballazár Dezső püspök tiszteletére vasárnap délben *Szöllőssy Antal* kir. tanácsos, polgármester, hétfőn *Perényi Zsigmond* báró főispán, kedden *Szabó Sándor* alispán ebédet adtak, azonkívül *Bede László* református lelkész hétfőn, *Jakobinyi Péter* főgimn. igazgató pedig kedden vacsorára látták vendégül a főpásztort.

Szöllőssy Antal polgármester ebédjére meghívót kaptak: dr. *Baltazár Dezső* püspök, *Rózsa Sándor*, *Dénes Lajos*, *Biky Ferenc*, *Bede László*, báró *Perényi Zsigmond*, *Szabó Sándor*, *Hubay Zsigmond*, *Petrovics Lajos*, *Szép Lajos*, *Balogh Mihály*, *Bud Titusz*, *Molnár Károly*, *Harsányi István*, *Keller János*, *Jakobinyi Péter*, *Ényi László*, dr. *Pap Tibor*, *Druisner György*, *Jankó Miklós*, *Szaplonczay István*, *Szaplonczay Zoltán*, *Gavallér Lajos*, *Dobay Sándor*, *Darvay Béla*, *Marikovszky Menyhért*, *Kőröskényi Bertalan*, dr. *Szilágyi János*, dr. *Kricsfalussy Sándor*, *Kovácsy Ákos*, dr. *Szilágyi István*, *Fejér Antal*, dr. *Lányi János*, *Veréczy Gyula*, *Kádas István*, *Bottyán Gyula*, *Jánosi Antal*, dr. *Heller Jakab*, *Ibrányi György*, *Surányi Miklós*, dr. *Danzig Samu*.

Perényi Zsigmond báró főispánnál a vendéglátó házigazdán, neje és mostoha fián kívül jelen voltak: *Baltazár Dezső* dr., bilkei *Pap István*, *Biky Ferenc*, *Rózsa Sándor*, *Szabó Sándor*, *Szöllőssy Antal*, *Balogh Mihály*, *Bud Titusz*, *Bede László*, *Harsányi István*, *Petrovics Lajos*, *Hubay Zsigmond*, *Wiesner Adolf*, *Szaplonczay Lajos*, *Veréczy Gyula*, *Dénes Lajos*, *Pap Tibor*, dr. *Jakobinyi Péter*, *Druisner György*, *Bálya János*, *Szaplonczay Zoltán*, *Szilágyi János* dr., *Kricsfalussy Sándor* dr.

Szabó Sándor alispán és nejehez meghívtak: dr. *Baltazár Dezső* püspök, ifj. báró *Perényi Zsigmond* főispán, bilkei *Pap István* miniszteri tanácsos, *Biky Ferenc* református esperes, *Balogh Mihály* prépost, gör. kath. püspöki külhelynök, *Bud Titusz* gör. kath. püspöki külhelynök, *Bede László* református lelkész, *Molnár Károly* róm. kath. helyettes-lelkész, dr. *Danzig Samu* főrabbi, *Kiss Ferenc* egyházkerületi főjegyző, dr. *Kun Béla* jogtanár, egyházkerületi levéltárnok, *Petrovics Lajos* kir. törvényeségi elnök, *Hubay Zsigmond* főerdőtanácsos, erdőigazgató, *Wiesner Adolf* főbányatanácsos, *Szegedy Gyula* ügyvédkamarai elnök, *Szöllőssy Antal* kir. tanácsos, polgármester, dr. *Illés Andor* kir. ügyész, dr. *Mihályi János* főügyész, *Rózsa Sándor* egyházker. pénztárnok, dr. *Kozma Sándor* kir. tan., főorvos, dr. *Pap Tibor* jogakadémiai igazgató, *Frankl Sándor*

gyárigazgató, Szaploneczay Zoltán árvaszéki elnök, Novakovics Péter műszaki tanácsos, dr. Kökényesdy Mihály ügyvéd, Jakobinyi Péter gimnáziumi igazgató, dr. Badzsey László tb. főjegyző, Szabó Elemér h. árvaszéki elnök, Székely István tb. főjegyző, Pogány Zsigmond árvaszéki elnök, dr. Karácsony Gyula kir. ügyész, dr. Hegyi Mózes főorvos, dr. Szilágyi János kir. közjegyző-helyettes, dr. Kricsfalussy Sándor tb. főjegyző, Surányi Miklós szerkesztő, vármegyei alleveáltárnok, dr. Baltazár Zoltán pénzügyi segédtitkár.

Jakobinyi Péter gimnáziumi igazgatónál: dr. Baltazár Dezső, Perényi Zsigmond báró, Szabó Sándor, Szöllőssy Antal, B. Pap István, Novakovics Péter, dr. Pap Tibor, Tanfi Iván, Bede László, Biki Ferenc, Németh Béla, Balogh Péter, Györe János, Kaszap Gyula, Szabó Zsigmond.

Bede László református lelkésznel: dr. Baltazár Dezső, Perényi Zsigmond báró, Szabó Sándor, Szöllőssy Antal, Ferenczy Gyula, Rózsa Sándor, B. Pap István, Nagy Jenő, dr. Szilágyi János, dr. Pap Tibor, dr. Lányi János, dr. Rácz Béla, dr. Marton Géza, dr. Bacsó Jenő, dr. Szilágyi Antal, Jakobinyi Péter, Kelemen Ferenc, Kisgyörgy János, Telegdy Bertalan, Király Uzor, Simon Géza, Kovássy Ákos, Árokszállásy János, Bottyán Gyula.

Igy ír a „*Máramaros*“. Nekünk ezután alig volna mondani valónk, ha a püspöki vizsgálattal kapcsolatos némely hivatalos kérdéstről kötelezve nem éreznők magunkat a referálásra. A Máramaros-szigeten töltött három nap nagy részét az érettségi vizsgálaton való elnöklés vette igénybe. Püspök urunk kivette részét a vizsgálatartásból azzal is, hogy főként a mathesiből és fizikából folyvást külön kérdéseket is intézett a vizsgázó ifjakhoz. Az érettségi vizsgára bocsátottak szépen kiállották a tűzpróbát. Különösen feltűnt közöttük a tiszavölgyi járás főszolgabírójának, Szabó Józsefnek, a kedves leánykája precíz fellelivel. Az ő feladata annál nehezebb volt, mert a gimnáziumot mint magántanuló végezte el. Legyen a mi dicsekedésünk is, hogy vizsgájának eredménye szín jeles volt.

Itt közöljük a hálás emlékezetnek okáért is a díszes nyári szinkörben tartott Kálvineumi-estély programját:

A máramaros-ugocsai református egyházmegye és a máramaros-szigeti református egyház által 1913. évi június hó 22-én, a városi szinkörben az Országos Református Lelkészi Árvaház javára rendezett *Kálvineumi-estély* programja: 1. Karének. Handel G. F. „Bűnbánó Rinaldo“ dalművéből. 2. Megnyitó beszédet tart: ifj. báró Perényi Zsigmond főispán. 3. Mozart „Varázsfuvola“ c. dalművéből: „A főpap imája“; énekelte: Jánosi Antal; zongorán kísérte: Gulyás Jenőné. 4. Alkalmi beszédet tartott: dr. Baltazár Dezső református püspök. 5. Kálvineum jótékonyágának allegóriája. Jótékonyág angyala (Czékus Ica). Őrző angyal (Tanfi Alice). 6. Zene-trio: Bach-Gounod: „Meditacion“; előadták: dr. Taubesz Henrik (hegedű), Kárpáti Sándor (gordonka), Irsa Béla (zongora). 7. A Thomas: Részlet a „Mignon“ operából; énekelte: Szlovák Ferencné; zongorán kísérte: Soós Ilona. 8. Zene-trio: Beethovenól; előadják: dr. Taubesz Henrik (I. hegedű), Kárpáti

Sándor (II. hegedű), Apor Kálmán (angolkürt). 9. Árokszállásy János: „Con amoré“ műdal; énekelte: dr. Lányi János; zongorán kísérte: Genszky Eta. 10. Záró-beszédet tartott: Kiss Ferenc. 11. Karének. Becker V. E. „A kápolna“. Kar: Balás Lajosné, Gavallér Irén, Genszky Gézané, Genszky Eta, Gulyás Jenőné, Ivánné Majoros E., Jakobinyi Péterné, Kintses Józsefné, Király Uzorné, Lehrmann Béláné, Szlovák Ferencné, Bede László, Bényey Gyula, Csermák Mátyás, Harsányi István, Hegedűs Ferenc, Jánosi Antal, Kárpáthy Ernő, Kelemen Ferenc, dr. Lányi János, Simon Géza. Karnagy: Árokszállásy János. — „Szeretetből egymásnak szolgáljunk!“

Az ének- és zenei számok kitűnően sikerültek s a legkényesebb műzslést is képesek voltak várakozáson felül kielégíteni. Szakavatott toll kellene a bőven kiérdemelt méltánylásra, de mi csak reánk, laikusokra, gyakorolt hatásról számolhatunk be; még most is édesen zsong-bong a gyönyörű melódiák echója fülünkben. Máramaros-sziget az északkeleti felföld metropolisa ugyan, de ennek tudatában sem mertük volna feltenni, hogy zenekedvelői a zenei kultusznak azon a magaslatán állanak, melyről ezen az estélyen kápráztatóan leragyogtak. Általánvéve az elragadtatás hangján kell megemlékeznünk erről a fényes estélyről. Hálás köszönettel kell megemlékeznünk ifj. báró Perényi Zsigmond főispán (ma már belügyi államtitkár) választékos megnyitó beszédéről, ki a megjelenésben meggátolt gróf Tisza Istvánnak szánt szerepet vette át az estélyen. A katolikus főúr szíve melegét öntötte rokonszenvesen kedves hangon megnyitójába s szereplésével a magyar kálvinista papságot mélységes hálára kötelezte. Fenségesen magható volt a Kálvineum jótékonyágát allegorizáló kép. Elöl a jótékonyág angyala (Czékus Ica), reá mutat a háttérben emelkedő Kálvineumi árvaház épületére, középen a megannyi angyszámba menő apró leánykák, hátrább fiúk, kik a lelkész-árvák alakjában az őrző angyal (Tanfi Alice) biztató hívogatására a lelkész-árvaház felé függesztik reménykedő tekintetüket... Megható, felejthetetlen kép. Ne hagyjuk ki jelentésünkből azt sem, hogy püspökünknek, megrendítésig ható előadásának befejeztével, egy úri nő, kezén vezetve két, a lelkész-árvákat képviselő babát, ezeknek nevében gyönyörű virágcsokrot nyújtott át a legnemesebb ügyért példátlan fáradozással dolgozó, küzdő, harcoló püspöknek.

Behatóan foglalkozott püspök urunk meghagyásából kifolyólag az egyházkerületi pénztárnok, úgy a lyceum, mint az egyházközség pénztári számadásaival. A lyceum pénztári ügyeit kifogástalan pontossággal vezeti Kisgyörgy János főgimnáziumi tanár, aki ezt a terhes munkát a tanári teendők legelküismeretesebb és sikerdúsabb teljesítése mellett, nagy szakértelemmel és — mondhatjuk — szent lelkesedéssel végzi s aki a közelmúlt kezelési fogyatkozásait is odaadó buzgósággal hozta helyre.

VIGVÁRI MIHÁLY

1859—1913.

Mélyen megható, gyászos temetés volt július 6-án a nagyberegai tekintélyes egyházban. Temettük a hűséges lelkipásztort, az önfeláldozó édes apát, az önzetlen jó barátot, úgy egyházi, mint polgári társadalmunknak egy munkás, értékes tagját. Nem váratlanul jött e temetés, szerettei, barátai s általában a sok őszintén érdeklődő lélek fájdalmas gondolatokkal fordultak egy év óta a szerelt férfiú felé, amely idő alatt ő több helyen kereste a gyógyulást a lelkét-testét gyilkoló betegség ellenében, de nem találta azt sehol. Mégis, midőn a halál viharának világa folyó hó 4-én alásülytött, hogy hirtelen kioltson egy nemes életet, mintha szemünk világát is elsötétítette volna, hogy ne lássunk mást, mint ama sötét koporsót, melyben a sok szenvedésen keresztül ment ember megpihen s azt az ürességet, a sirt, melyet a mély gyászba borult család, résztvevő barátok s gyülekezet mély fájdalommal vesznek körül. De lelkünk aléltságából emelkedni kezd s ha könyező szemeink oda tapadnak is a koporsóra s nyomon kísérik mindaddig, míg elfedi a sír, lelkünk előtt kibontakozik az élőnek képe s a sírdomb egy magaslat lesz, honnan tisztán látjuk azt az életet, melynek virágait nem tépi szét a kínzó betegség, szépségét nem zárja el a koporsó, a sír, látjuk azt az életet, mely a munkát, a küzdelmet állítja ellenébe a fájdalomnak és csapásoknak, látjuk azt az életet, mely a maga rövidségében is hívnek találtatván, a többre biztatás reménységével száll a mennyei Atya ítélő széke elé.

A megboldogult született Szabolcs községben 1859 július 27-én, egyszerű, földműves szülőktől. Elemi iskoláit ott elvégezvén, a sárospataki főiskolában folytatta tanulmányait mindvégig. Itt tette le a kápláni vizsgát 1884-ben s a lelkészképeségét 1886-ban. Iskolai pályáján osztályának mindig az elsői közé tartozott s kitűnő bizonyítványokat nyert. Az anyagiakban való hiányosságot pótolta nála az az energia, mely őt, habár kissé késve is, az egyszerű család hátlékából a tanulói pályára vitte s ott kisebb tanuló korában a mások kiszolgálásával, később privát órák adásával bizonyos jövedelemhez juttatta s emellett, mint kitűnő tanulót, az iskola jótéteményeinek élvezetére állandóan érdemesítette.

A kápláni vizsgaletétele után 1884-ben Mezőkaszonyban, majd Izsnyétén volt s. lelkész, 1885-ben b. e. Peterdy Károly esperes mellé ment s. lelkészül előbb Barabásba, majd Munkácsra, amott nevelőlétséggel, itt pedig privát órák adásával pótolta az akkori kápláni igazán szerény jövedelmét. 1890-ben Haláborra ment káplántanítónak, hol a tanításban való szorgalmának s jártasságának tanújelét adta azzal, hogy iskolája kitűnő lesz s mint kitűnő tanító-ról emlékezik meg az egyházmegyei jegyzőkönyv.

1891-ben helyeztetett Nagyberegre segédlelkészül, hol megüresedvén a lelkészi állás, a hívek egyhangú szavazatával választott rendes lelkészé. Itt működött, mint rendes lelkész, 22 éven keresztül, odaadó buzgósággal, hívei iránt való igaz szeretettel, egyházának bel- és küléletét építeni, munkálni kész tör-

hetlen igyekezettel és kitartással. Aki egész tanulói pályáján és segédlelkész korában tanítással foglalkozott, annak lelkét s egész gondolatvilágát annyira áthatja a tanítás ügye, hogy annak előmozdítása életének legszentebb feladata. A nagyberegai egyház két iskolája zsúfolva volt gyermekekkel s még így is maradtak iskolázatlanok. Hő vágya volt tehát az iskolaügy rendezése, ami fényesen sikerült is. A vagyonos polgári község kilencvenezer koronával 5 tantermes iskolát épít lakásokkal, s ez nem községi, nem állami, hanem református népiskola, melynek impozáns épülete, kálvinista szelleme valóságos védbástyája a magyarságnak is itt a ruthén határszélen. A díszes paplak, új orgona, ingatlan vásárlás, melléképületek emelése, mind-mind ama kitaró munka, megbízható, tapintatos vezetés mellett tanúskodnak, mellyel ő egyházának külső megépítésén fáradozott. Mint kitűnő képzettségű, tiszta jellemű, szerető szívű lelkész, hivatalát lelkesedéssel tölti be s mindent megtesz arra nézve, hogy gyülekezetének szellemi és vallásferkölesi életét folytonos emelkedő irányban vezesse.

Az egyházmegye bizalma is többször felé fordult s méltányolta az ő értékes munkásságát. 1893-ban e. m. aljegyző, 1897-ben iskolai köriratogató, 1904-ben tanácsbíró, 1905-ben közpénztárnok lett. Az adócsökkentési segély megállapítási munkálataiban, mint egyházkerületi kiküldött, vett részt.

Családi élete, bár nem volt ment a megpróbáltatásoktól, a csapásoktól, de mindezek mellett boldog volt. 1892-ik évében vette nőül Szarka Vilmát, néhai Szarka Károly kisbégányi lelkész leányát. Gyermekeik közül 3 leány és 3 fiú maradt életben, kik mindnyájan kiskorúak még. Családját az önfeláldozásig szerette, csak jót remélő, jót váró boldog elégtelenség ömlött el arcán meghitt családi körében. Annyival nehezebb elviselni szereteteinek a vesztes fájdalmát, mert nekik igaz örömük változott át korán siralomra.

Mint ember jellemes, nyílt szívű, az igazságot bárkivel szemben kimondó s jó kedélyű, a baráti szeretetnek, a tisztársi együvé tartozásnak érzését az egyházmegyei lelkészek közül senki tudta oly gyöngéd figyelemmel ápolni, mint ő, nem csoda, ha számos jóbarát s tisztelője fájdalmasan gondol korai elvesztésére.

Temetése 18 lelkésztárs s nagy közönség fájó részvéte mellett ment végbe, melyen Bereczky József mondott megható imát, Bertók Béla könyekig ható gyászbeszédet, a sírnál pedig Joó Miklós búcsúztatta el mély érzéssel.

Most már ott pihennek sok szenvedésen keresztül ment testrészei a nagyberegai temető árnyas fái alatt, ott keresi őt a feledni nem tudó kegyeletes emlékezet. Hisszük, hogy ott virraszt felette Istennek megáldó kegyelme és szeretete.

r.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Panyolán ismét árvíz.** Tavaly történt télvíz idején szegény Panyola gyászos pusztulása. Azóta több kisebb-nagyobb árvíz érte, de a falu buzgó vezetőjének közreműködésével 1913 nyarán szépen megépült. Most megint nyakig úszik és tele van

árvizvel. A Tar felől jött az idén a veszedelem, de a Szamos felől sem védte csak részben a készülődő félben lévő körtöltés. Rettenetes volt, midőn a szép nagy legelőről a árvíz elől bömbölve menekült a marha. (A szegény panyolaiaknak az állattartás az egyetlen gazdálkodási ág.) A faluból meg a nép tödült a veszélyeztetett helyek felé és mentette, amit lehetett. Aki tehetett, iekaszálta a szépen növe tengerit, a félérett búzát és lélekszakadva hordta fel a töltésre, hogy legyen legalább takarmány belőle. Mert az áradás úgyis mind leiszapolta volna a földre. Így folyt a magyar folyamok völgy vidékén az idén az aratás és a tengeri szüret! Panyolán és egyebütt s különösen Panyolán, mely ismételt szerencsétlenségével, magán segíteni nem tudásával, segélyre szorultságával az egész magyarság sorsát szinbólizálja. A segélyre szorultság a legkisebb, de a legjellemzőbb. Ez úgy történhetik, hogy országszerte viszhangot kelt a veszedelem, de megyeileg is alig gyűl valami. Ellenben ott vannak a szomszéd s a veszedelmet véletlenül kikerült falvak. Ezek kenyérrrel, mivel eltartják, vagy segítik a szerencsétlen szomszéd falusiakat. Így a jelen esetben Panyolára legtöbb segélyt ad Szamoszeg, amelyet töltés véd s amely e bajból is szenvedhetők kárral menekült. A panyolaiak pedig még egyszer megépítik összedült házaikat, ha ugyan mást nem gondolnak és el nem mennek boldogabb vidékekre, vagy meg nem szokják a koldulást. Szegény Panyola, szegény pusztuló magyar kálvinista falvak, a lelkünk fáj érettetek s úgy szeretnénk még egyszer megépítve látni. Adjon a jó Isten erre erőt és segédelmet, de adjon az egyház és állam is. Az egyház azzal, hogy a segítsének, az állam azzal, hogy a megépítésnek a munkáját veszi a vállára. Adakozást kell indítani, a segítsének a munkáját kell szervezni az egész vonalon. Adjanak, akik megmenekültek, adjanak, akiket árvíz nem fenyeget. Az állam kamattalan kölcsönt, adóleengedést és jobb vízi védelmet. Az egyház könyöradományokat, az iskolák több tudást, nagyobb műveltséget. Legalább annyit, hogy ne hangozzék fel minden évben a jaj-szó: Szegény Panyola, szegény Magyarország.

— **Halálozás.** Alólirottak a nagyszámú rokonság nevében is mély fájdalomtól lesújtott szívvel tudatják a legjobb férjnek, szerető apának, testvérnek, vőnek, sógornak, Vigváry Mihály nagybereg református lelkésznek, egyházmegyei tanácsbírónak hosszas és kínos szenvedés után életének 53-ik, boldog házasságának 22-ik s lelkészi szolgálatának 23-ik évében 1913. évi július hó 4-ik napján, reggel 5 órakor történt elhunytát. A kedves halott földi részei a folyó

1913. évi július hó 6-ik napján, vasárnap délután 1/2 órákor fognak az evang. református egyház szer-tartása szerint a nagybereg sárkertben az anyaföld-nek átadatni. Nagybereg, 1913 július 5. Áldás és béke lengjen porai felett! Özv. Vigváry Mihályné, szül. Szarka Vilma, neje; Margit, Aranka, Jolán, Mihály, László, István, gyermekei; Vigváry Endre, özv. Csáthi Józsefné szül. Vigváry Juliánna, Tóth Mihályné szül. Vigváry Lidia, Vigváry Ferenc, testvérei; özv. Zsiros Sándorné, anyós; Szarka Tamás, Szarka Dezső és neje, özv. Kulcsár Jánosné, özv. Wank Józsefné, Petrovics István és neje, Tóth Mihály, sógorai és sógornői.

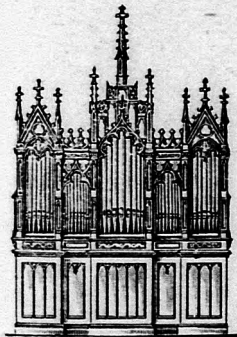
Áthelyezett tanár. A hivatalos lap közli, hogy Gyöngyössi László dr. beregszászi állami főgimn. rendes tanárt a szalontai főgimnáziumhoz helyezte át a vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Királyi kitüntetés. Dr. Erdélyi Pál kolozsvári egyet. könyvtári igazgatót és egyet. c. ny. rkiv. tanárt Ó Felső a király m. kir. udvari tanácsossá nevezte ki. Amidőn a megérdemelt kitüntetéshez őszinte örömmel gratulálunk, igaz szívvel kívánjuk, hogy az Isten dr. Erdélyi Pált igen, igen sokáig éltesse!

A megyei tanítók országos szövetségének szövetség-tanácsa július hó 7-én a régi képviselőház üléstermében szövetségtanács ülést tartott, melyen 221 képviselő jelent meg. A bihari tanítók 12 képviselőjét kizárták, számos képviselőt, ki állítólag el-késve jelentkeztek, elutasítottak. Az izgalmas gyűlés tisztújítással végződött. A régi elnök Moussong Géza fővárosi szakfelügyelő-igazgató 144 szavazattal Dobó Sándor hajduböszörményi igazgató-tanító 76 szavazatával szemben elnökké választott újból. A radikális tanítók minden vonalon elbuktak. A tanúság ebből az, hogy ellenállást és győzelmet csak jól megszervezett párttal lehet kivívni.

— **Ázsiai kutatás.** *Pröhle Vilmos dr.* nyiregyházi főgimnáziumi tanár július 9-én este indult el a Kaukázusba, ahol két hónapig fog tartózkodni s az ott lakó hegyi kabardok nyelvét, népszokását és népköltészetét fogja tanulmányozni.

A sárospataki főiskolai énekhar diadalútja. Valóban diadalútnak lehet nevezni a főisk. énekhar hangverseny körútját. Folyó hó 2-án Sátorajauj-helyben telt színház előtt arattak babérokat. Az újhelyi lapok nagyon lelkes hangon emlékeztek meg róluk. (Sajátságos, hogy a „Felső Magyarországi Hírlap“ egy árva hangot sem ír a hangversenyéről, talán csak nem a patákiak dicsősége fáj neki?) Folyó hó 5-én már kincses Kolozsváron hangversenyeztek

Alólirottak a legmélyebb tisztelettel bátor-kodunk a Nagytiszteletű lelkész és kántor-tanító urakat értesíteni, hogy a pécsi Angster S. és Fia, orgona- és harmonium-készítő cégtől megválva, ismét Egerbe, önálló mű-ködésre térünk vissza. Ajánlkozunk a leg-ujabb légnymatu pneumatikus esőrendszer szerint épült orgonák készítésére. Minden-nemű orgonák átalakítását, javítást és han-golását mérsékelt árban és lelkiismeretes pontossággal teljesítünk. Orgonák jókarban tartását az ország bármely részében elvállaljuk. Teljes tisztelettel

Cseh István és Fia

orgona- és harmonium-készítők

Egerben,

Kovács János-utca
19. szám, saját ház.

a református Theologia disztermében nagyszámú intelligens közönség előtt. A hangverseny után az egész énekkar dr. Finkey Ferenc volt sárospataki jogtanár, most kolozsvári egyetemi tanár úr vendége volt. Július 6-án indultak Tordára, ahol a rendőrfőkapitány üdvözlő beszéddel fogadta őket a vonatonál s egész tordai tartózkodásuk alatt a város vendégei voltak. Hangversenyük a tűzoltó-egylet majálisának keretében játszódott le rendkívüli sikerrel. Másnap megnézték a világra szóló Tordai-hasadékokat s még a rómaiak által nyitott sóbányát. Folyó hó 9-én Marosvásárhelyen, a székelyek fővárosában hangversenyeztek. Kár, hogy a gyülekezőkor szakadó eső a közönség nagy részét visszatartotta. A következő nap pedig olyan felhőszakadás kerekedett, hogy a Maros folyó kilépvén medréből, a Borszék felő menő vasúttestet annyira megrongálta, hogy arrafelé a közlekedés szünetelni kénytelen. A borszéki hangversenyről e közbejött akadály miatt ifjaink lemondottak.

Árvíz Szatmár megyében. Az Avasban a Tur-patak, Tálna és Rea végeznek irtózatot pusztítást. A Tur Avasfelsőfalva felett a vasúti hídát elsodorta. Egy oláh ember feleségével és kis fiával a vízbe zuhant s odavesztek. Vámfalu és Muzsaly között a Tálnapatak keresztültört az országúton, előntötte a vasúti vonalat, úgy, hogy esütörtökön itt teljes lehetetlenség volt a közlekedés kocsival éppen úgy, mint vonattal. Tiszaújlakon és Beesen a Tisza öntött ki és mindkét község víz alatt áll. Szinerváralja tenger képet öltött. A Szinér-patak előntötte az egész vidéket. Patóháza is víz alatt van. Mikola, Halmi, Szaraberek határát előntötte a Tur. Nagypeleske és Kispelleske között a felgyülemllett esővíz hatalmas, járhatatlan tengere zárja el a közlekedést. Kissebes-patakon a Sebes-patak 25 méter szélességben elmosta a törvényhatósági utat. Apa község legelőjén a hegyekből összegyülemllett víz annyira megnövekedett, hogy a jószágot a megfullás veszedelme elől be kellett hajtani az istállókba. Adorján és Sülelmed községeket az árvíz teljesen előntötte. Berend község víz alatt áll. Udvariban a víz áttörte a töltést. Külön vonatokon katonaságot vittek. Somkút és Bánya között a közlekedés teljesen megakadt, mert az állami utat a Lajos-patak előntötte, elsodorta, a töltésen átesapott a víz. Kölese, az iszonyú tűzcsapást szenvedett község, megközelíthetetlen s környéke mint a tenger, úgy néz ki. A nagybányai vasúti töltésen átesapott a víz s 20 cm. magasan folyik a sínek felett. A fehérgyarmati járásban mértföldekre

terül el a kiöntött Tur-patak vize. A vármegye árvízveszedelem sújtotta részein a hatóságok és a nép óriási munkát végez. Rettenetes kép mindenfelé. A kár megközelítőleg sem állapítható meg meg. — Így állunk az erdélyrészi megyékben és a Tisza-Bodrog mellett is mindenütt.

Az aratás. Máskor Péter és Pálkor peng már a kasza, zeng az aratók nótája a földeken és sűrűn gyűlnek a rendek. Az idén azonban Péter-Pálkor, még csöndesek és elhagyottak voltak a mezők s a hűvös, esős idők miatt csak most indult megyszerte az aratás. Az őszi árpa és rozs aratását azonban már előbb elkezdtek, úgy, hogy tehát az őszi árpa és rozs aratása csak most folyik, míg a búza aratását csak most kezdték el. A termés sem ígérkezik természetesen a legjobbnak. Átlag 7 és 8 tizedméter közép minőségű termés várható. Ehhez a gyenge terméshez hozzájárul még az a szintén rossz időjárás-okozta körülmény is, hogy a bevetett búza terület a szokottnál jóval kisebb, mert az őszi esős időjárás folytán a gazdák a búzavetésre előirányzott területet nem voltak képesek bevetni.

Aljegyző. A bősömogyi egyházmegyei aljegyzőre adott szavazatok felbontatván, 66 szavazat közül 42 szavazattal Halka Sándor erdőcsokonyai lelkész választott meg. Szabó Bálint hetesi lelkész 24 szavazatot nyert.

Új egyházmegyei tisztviselők. A pápai egyházmegye közelebb tartott gyűlésén egyházker. képviselővé lett Györy János nyárádi lelkész Balla Endre helyett, aki lemondott; közpénztárossá és közalapi pénzkezelővé lett Horváth Lajos magyarszentkirályi lelkész Fodor Gyula helyett, aki 12 évig szolgált e tisztben nagy hűséggel, de tovább szolgálni nem volt hajlandó; országos gyám- és nyugdíjintézeti pénztárossá lett Németh József noszlopi lelkész, egyházmegyei gyámintézeti pénztárossá Seregély Béla; e két utóbbi Vikár Vince helyett, aki nem volt hajlandó e tisztségeket tovább viselni.

Adomány a Kálvineumra. A pápai egyházmegyeinek egyik új tanácsbírája: dr. Búzás Kálmán devecseri ügyvéd, megválasztása alkalmából 100 (egyszáz) koronát adott a Kálvineumra. E helyen is hálás köszönetet mondunk a jószívű adakozónak.

Helyreigazításul, a mások felvilágosítása mellett a magam megnyugtatóra közlöm, hogy a Jakab Ernőről szóló megemlékezés legelső sorában az olvasandó bibliai hely nem I. Móz. 49—9, hanem I. Móz. 47—9! *Tóth Sándor.*

THURZÓFÜRED

A déli szepességnek egy remeke, ősi fenyvesek közepette. Vasúti állomás Gölnicz-bánya. 572. m. Posta és táviráda helyben. **ELSŐRANGÚ KLIMATIKUS GYÓGYHELY.** Vizgyógyintézet, vízkurák, inhallációk, diétás kurák, szabad-, nap- és tófürdők, villanyozás és massage. Mindennemű idegbajok, légzési, emésztési, vérkeringési, anyagcsere és más egyéb bajok ellen. Igen védett hely, állandóan enyhe, szép tavaszi időjárás. Kitűnő konyha és olesó ellátás. Elő és utóidényben 30, július elejétől 6 hetes tartózkodás után 30 százalékos árengedmény. Szobák egész idényre olesó átalányárban bérelhetők. Állandó fürdőorvos

Dr. Vladár Lajos. Prospektussal szolgál a fürdőigazgatóság.

— **Orgona rendelés.** Kúnhegyes község a temploma részére egy művészies kivitelű, legújabb csőrendszerű, II. manuálos 12 fő és 12 mellékváltozatú új orgonát rendelt Ország Sándor és fia rákospalotai orgona és harmoniumgyáros cégnél. A mű szeptember hóban lesz a használatnak átadva.

Különösen templomfestéseknél felhívjuk olvasóink figyelmét Schuller vállalatára Debrecen, Simonffy-utca 25. sz. Telefon 806. Költségvetés díjtalan.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

Kálvineumi neveltetési segély 15 árva lelkészleány részére.

A június hó 27-én tartott választmányi gyűlés úgy határozott, hogy a fiúkkal együtt legalább részben a leányok segélyezését is megkezdjük olyformán, hogy az 1913-4. tanévre 15 olyan árva leánynak, kik nem az édesanya, vagy gyám lakhelyén levő bármintézetben folytatják, vagy kezdik meg tanulmányaikat, egyenként 200-200 korona neveltetési segélyt folyósítunk évnegyedes előleges részletekben.

A neveltetési segélyt első sorban teljesen árva, azután vagyontalan félárva leányok kérhetik. A kérvényhez csatolandó: 1. az árva keresztlevele, 2. iskolai bizonyítványa, 3. az illető lelkész bizonyítványa az árva családi s vagyoni viszonyairól, 4. az esperesi ajánlólevelével. Csak segélyről s nem teljes neveltetésről lévén szó, az orsz. gyámintézeti évi segély az édesanya, vagy gyám rendelkezése alatt marad.

A bélyegtelen kérvények mellékleteikkel együtt f. évi augusztus hó 3-ig hozzám küldendők s az érdekeltek a felvételt eszközölő bizottsági gyűlés után kérvényük sorsáról azonnal értesítetnek.

Püspökladány, 1913 július 16.

Kiss Ferenc,
biz. elnök.

Pályázat tanítói állásra.

A máramarosszigeti református egyház elemi iskolájának nyugdíjazás folytán megüresedő tanítói állásra pályázatot hirdetek. Ezen tanítói állással az

I-II. fiúosztály tanítása van egybekötve. Köteles továbbá a megválasztandó tanító a nem református iskolába járó református vallású növendékeket együtt összesen heti egy órán az egyházi éneklésre tanítani, az egyház vegyes énekkarát vezetni s az orgonista-kántort akadályoztatása esetén az orgonista-kántori teendőkből díj nélkül, temetéseknel a temetési stóla fejében helyettesíteni.

Javadalma az egyház pénztárából 780 korona havi előleges részletekben; az 1913. évi XVI. t.-c. értelmében megfelelő állami fizetéskiegészítés; nőtlen tanítónak 250 korona lakáspénz, nős tanítónak a város lakbérosztályának megfelelő összeg.

Pályázhatnak orgonázni tudó református vallású férfi-tanítók. Pályázati kérvények alulírotthoz folyó évi augusztus hó 20-ig adandók be. Az állás a jelenlegi tanító nyugdíjazásának befejezte után, remélhetőleg már folyó évi szeptember hóban, el lesz foglalható.

Máramarossziget, 1913 július 18.

Bede László,
ref. lelkész, isk.-széki elnök.

Pályázat

a viski református egyházban megüresedett tanítói állásra.

Javadalom: 1. Tisztességes lakás kerttel. 2. Pénz az egyház pénztárából havi előleges részletekben 730 korona. 3. Hét öl kemény hasábos tűzifa helybe szállítva. 4. Törvényes fizetéskiegészítés az államtól. 5. Az egyházi jegyzőségért és énekkar vezetéséért, míg azzal megbízatik, 100 korona.

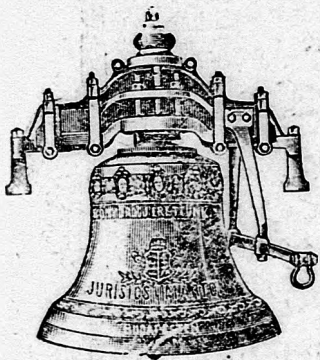
A megválasztandó tanító, ha arra érdemes, az igazgatói teendőkkkel is megbízatik a törvényes fizetés mellett. (Református tantestület 4. állami 5 tagú.)

Kötelessége: jelenben az I. vegyes osztály tanítása, egyházi jegyzőség, énekkar vezetés, szükség esetén lelkész és kántor helyettesítés.

Kellően fölszerelt kérvények f. évi augusztus 3-ig alulírotthoz (Visk, Máramaros vm.) küldendők. Az állás f. é. szept. 1-én elfoglalandó.

Okleveles férfi tanítók pályázhatnak.
Visken, 1913 jul. 15.

Peleskey Sándor,
ref. lelkész, iskolaszéki elnök.

Juristics Márton

fúvó-, szerszám-, harangöntő- és felszerelő gyár

Budapest, VI. ker. Rózsa; utca 51/53 szám.

Szállítok tiszta tömör érees hangú harangokat, Pozdech-féle forgatható öntöttvas koronával szerelve. Elvállalom kikopott esapoknak, esapágyaknak javítását. Készíték, fúvókat, kovács-tűzhelyeket, emelő-esigafejeket, láncos és esavaros esigákat, furógépeket, ülőt, satut, s minden e szakba vágó munkát. Mindenemű gépmunkát készíték rajz vagy méret után. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Pályázati hirdetés.

A sárospataki ref. főiskola akadémiai igazgatósága pályázatot hirdet egy

helyettes jogtanári állásra.

A megválasztandó helyettes tanár kötelessége az egyházjog és a magyar alkotmány- és jogtörténetnek a tanulmányi rendszerben megszabott óraszámában előadása.

Javadalma 2600 korona fizetés.

Pályázhatnak református vallásu magyar állampolgárok, kiknek jogtudományi doktori oklevelük van.

A főiskolai igazgatótanácshoz intézett pályázati kérvények születési bizonyítvánnyal, érettségi bizonyítvánnyal, indexxel, katonai kötelezettség lerovásáról szóló bizonylattal, képesítési, szolgálati és hatósági orvosi bizonyítvánnyal s rövid életrajzi vázlattal felszerelve, melyben a pályázó nyelvismerete s esetleg irodalmi működése is feltüntetendő, a sárospataki ref. főiskola akadémiai igazgatói hivatalába nyújtandók be 1913 augusztus hó 31-ig. Az állást a főiskolai igazgató-tanács szeptemberi ülésén tölti be; a megválasztott tanár köteles állását szeptember 20-ikán elfoglalni.

A főiskola igazgatósága.

Orgonaátvételi szakértői nyilatkozat.

Alulírott szakértő bizottság a tiszaszalkai ref. egyház részére az Angster József és fia pécsi cs. és kir. orgonaépítő cég által készített új orgona approbálása, illetőleg felülvizsgálására a nevezett egyház-tanács által meghívattunk s ezen vizsgálatunkat 1913 június hó 26-án megejtettük s erről a legjobb tudásunk és igaz lelkiismeretünk szerint a következőkben számolunk be.

1. Angster József és fia orgonaépítő cég egy teljesen új, külső és belső konstrukciójában hibátlan, a templom stíljének és arányának megfelelő s az orgonaépítéssel újabbkori kívánalmainak szemmel-tartásával, valóban modern orgonát állított fel a nevezett egyházban.

2. Sípok összege, anyaga, változatok a költségvetés és műszaki leírásnak teljesen megfelelők, legjobb anyagból készítve.

3. Az orgona pneumatikus rendszerű. A fúvószerkezet működése hangtalan.

4. Billentyűzete és pedálja a normál méreteknek megfelelők és kezelésük könnyű.

5. Az orgona hangja összehatásaiban imponáló és fényes. Akustikai hatásában a templom méreteihez alkalmazkodó. A fentiek alapján szakértői véleményünk az, hogy az új orgona, minthogy a bemutatott tervezetnek mindenben megfelel, valóban művészi alkotás, s az az Angster József és fia cégtől kifejezett teljes elismerés mellett átvéssék és az Isten dicsőségére s a hívek lelki buzgóságának fokozása céljából használatba tétessék.

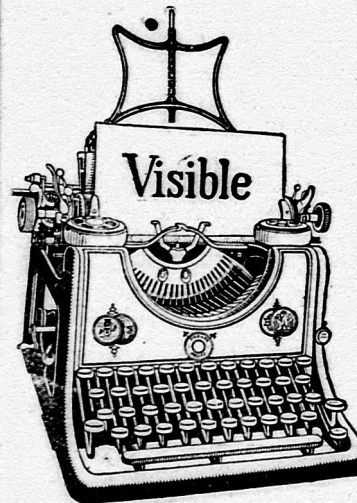
Kelt Tiszaszalkán, 1913 június 26.

Gáll János,
jandi ref. org. kántor-tanító.

Alacs Dániel,
barabaii ref. org. kántor-tanító.

„Derby“

írógép és irodaberendezési vállalat
Debreczen, Szent-Anna-utca 1. sz.

A „Stoewer“ teljesen látható írógép debreczeni főkepviselete.

Az összes rendszerű írógépek raktáron, kevéssé használt állapotban.

J. vitások jótállás mellett Írógép és sokszorosító (munkák jutányosan és izléseesen készülnek. — Üzleti könyvek és irodai felszerelések.

Eredeti amerikai—angol és magyar gyártmányu írógép kellekek.

Telefon 12—45. szám.

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZI TÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEGLYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

Pályázat.

A gebei (Szatmár m.) orgonista-kántortanítótság:
a) *javadalma*: ötven hekt. gabona, tisztán megrostálva, kimérve; három öl kemény tűzifa beszállítva; ezek azonban folyó pénzértékben fizettetnek jelenleg; tizenkilenc kat. hold jó minőségű szántóföld, adója egyház által fizetve; hatvan kor. készpénz, nyolcvan-négy kor. állami tandíj-váltás, háromszáztizennyolc korona rendes államsegély (az 1907. t.-c. alapján); stóla; tisztességes lakás, de az udvaron stb. levő fák tanítót nem illetik. Mellékjövedelem lehetséges.

b) *kötelessége*: az egyháztanács által esetről-esetre kijelölendő osztályok vezetése; az összes kántori és pedig orgonistai teendők végzése; a III. osztálytól fölfelé mindkét nemű iskolások gyakorlása az egyházi, temetési összes énekekben hetenként szerda és szombat d. u. 2—2 órán; ifjúsági énekkar szervezése és vezetése; lelkész helyettesítése szöszéken betegség, vagy akadályoztatás esetén; presbiteri jegyzői tiszt vitele; különösen megkívántatik az orgonázásban és énekkar (khorus) vezetésében való kiváló jártasság.

Pályázati határidő július 27.

Szigethy Gyula,
ref. lelkész.

Pályázat.

A nagyváradai református tanítónőképző-intézetnél az 1913—14-ik iskolai évre egy ideiglenes helyettes tanítónői állásra pályázatot hirdetek. — Pályázhatnak tanítónőképzőintézetekre, középiskolára, felsőbb leányiskolára vagy felsőbb nép- és polgári iskolára a magyar és német nyelvi, illetve a nyelvtörténeti szakra képesített olyan református vallású nők, akik a tornatanítására is képesek és ezen utóbbi képességüket igazolni tudják. Javadalmazása évi 1000 kor. fizetés és az intézettel kapcsolatos internátusban lakás és teljes ellátás, minek ellenében az internátusban felügyelői teendők végzendők. Tanítandó tárgyak a magyar és német nyelven kívül a torna, összesen heti 20 órában. A megbíztatás egy évre szól s az állás legkésőbb 1913 szeptember 5-én elfoglalandó.

A szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények címre, 1913 augusztus hó 29-én déli 12 óráig nyújtandók be.

Nagyvárad, 1913. évi július hó 12-én.

Sulyok István,
ref. esperes, ig.-tanácsi elnök.

Tavaszi, nyári árjegyzék kivonata

Neumann M.

cs. és kir. udvari és kamarai szállító férfi-, fiu- és leánykaruha üzletéből

Egysoros sacco-öltöny

tartós, jó, angol divat cheviotból, divatos minták 38—, 44—, 52—, 58—; Valódi kék cheviotból 44—, 48—, 60— K-ig; Csíkos divat-kamgarnból, pótol mérték szerinti rendelést 66—, 70—, 84— K-ig.

Teljes Ferenc József-öltöny

finom fekete meltonból 86— K.

Jaquet és mellény

fekete Himalaya cheviotból, leg-divatosabb facon, 66— korona.

Egyes fekete dosking nadrág

17—, 24— koronáig.

Divat-nadrág

kamgarnból, 16— K-tól feljebb.

Felöltő

divatos angol sávós vagy kockás cheviotból, bélés nélkül, harangszabas 36— koronától feljebb.

Eredeti angol eső-köpeny

drapszintű gummiszövetből, allómell, Raglán ujjakkal 50— kor.

Felöltő

félbő, mérsékelt haranggal és sarkos bevágással, hosszú facon, kéz-elő hajtókával v. anélkül, egyszintű szürke Shettland 32—60, K-ig sávós angol Homespun 40—70 K-ig, doub'szövetből 48—90 koronáig.

Kör-gallér rövidebb és hosszabb.

Turista-, vadász-, sport-, kerékpár gallér csuklyával v. anélkül, zsolnai loden, minden színben 28—32, vízhatlan teveszőr 26—32—36, zsolnai és angol divat cheviot 28—36—40.

Felöltő ifjaknak 12—16 évesig**Bluzos kosztüm**

kék cheviot 20 K, szürke vagy drapp divatszövet, csinos minták selyem csokorral 16 K-tól feljebb.

Vadász-kosztüm, iskola-kosztüm,**kétsoros felöltő**

6—15 éves leánykáknak, angol divat cheviotból, bélés nélkül 30 K.

Egybeszabott ruhácskák

3—10 éves leánykáknak kék kamgarn-cheviotból, elől üregránccal, sima há-ulja, alul plissével, matröz gallér, fehér sujtással, arany gomb lakövel 28 koronától feljebb.

Norfolk kosztüm

mellénnyel 9—15 éves fiuknak, célszerű kockás vagy divatos szövetekből nadrág pánntal vagy térd-nadrág 32 koronától feljebb.

A Nagytiszteletű lelkész urak és a n. é. uri közönség b. figyelmét fel.. hívom 20 éves törv. bejegyzett ..

FÉRFI SZABÓ

cégemre (üzletemre), melyben a leg-elegánsabb angol és magyar divatu uri ruhákat, **papi palástokat** és **fővegeket**, sikkos vasuti és katonai egyenruhákat készítek.

Tartalékos tisztok, tisztjelöltek és egyéves önkéntesek teljesen előírás szerint lesznek felszerelve.

↔ Teljes tisztelettel ↔

Prelovszky András

papi, egyenruha és uri szabó
Debrecen, Kossuth-u. 4.

Tintner J. E.

kaucsuk- és fémbélyegző-gyár és véső műintézete Budapest IV. Kigyó-tér 5 sz.

Készít mindennemű címtáblákat zománcból, sárga- és vörösrézről, horgany és rézöntvényből raktáron tart számozó és keletjelző bélyegzőket. Zománc táblákat mindennemű felirattal. Zománc és vésett számokat. Pleh chablanokat bélyegző, vánkossokat és bélyegző festéket, ugyszintén kimoshatatlan ruhajelző tintát fehéreneműek jelzésére. :: :: :: ::

BUTOR

részletre és készpénzért igen jutányos árban kapható **Kovács Mihály** butorraktárában **Budapest, VII., Óvoda-u. 44.** (Garay-tér sarok). E lapra hivatkozók 10 százalék árengedményben részesülnek.

HA OLCSON

(partieban) akar vásárolni
: közel a vonathoz :
uri, női divat, rövidáru, bluz,
pongyola, gyermek-ruhaszövet,
delain, kreton, ernyő,
harisnya és fűzőkülönlegeségeket
állandó alkalmi árban kaphatja

REICHMANN

DIVATÁRÚHÁZÁBAN
DEBRECZEN, PIAC-UTCA 85.

a Royal-kávéházzal szemben.

Egyházi tisztviselők külön árkedvezményben részesülnek. — Kivánatra mintákat küldünk bérmentve. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Egyházak,

iskolák, hivatalok, takarékpénztárak és magánfelek részére

gummi- és réz-

bélyegzőket

gyorsan és olcsón készít

ELSŐ DEBRECZENI BÉLYEGZŐGYÁR
Simonffy-u. 5. — Telefon 653.

NYOMTATVÁNYOKAT

SZAKSZERŰ ÉS IZLÉSES KIVITELBEN SZÁLLIT

HERCZEG HENRIK KÖNYV- ÉS MŰNYOMDA
VÁLLALATA o o o o
DEBRECZEN, SIMONFFY-UTCA 5.